

351.74::061.1(100)
341.44/.45

ULOGA INTERPOLA U POSTUPKU EKSTRADICIJE

Mr Nedžad Dilberović*

Apstrakt:

Predmet ovog rada jeste objašnjenje uloge Međunarodne organizacije kriminalističke policije Interpola u postupku ekstradicije. Rad će ukazati na značajan doprinos Interpola u osjetljivom postupku ekstradicije, prvenstveno kroz omogućavanje komunikacije, koordinacije i pružanje pomoći u donošenju odluka. Prije izlaganja same uloge Interpola u postupku ekstradicije ukratko je prikazana njegova organizaciona struktura. Uloga Interpola u postupku ekstradicije je prvenstveno razmatrana u svjetlu mogućnosti raspisivanja potjernica. Detaljno je opisan sistem međunarodnih potjernica, kao jedne od najvažnijih funkcija Interpola, koja pruža okvir policiji zemalja članica za prikupljanje relevantnih podataka u cilju lociranja, stavljanja u ekstradicioni pritvor i ekstradiciju lica traženih radi vođenja krivičnog postupka ili izdržavanja kazne zatvora. Na samom kraju, prikazani su statistički podaci o broju realizovanih ekstradicija i broju obrađenih zahtjeva za raspisivanje difuznih potjernica od strane službenika Interpola Sarajevo u periodu 2006 - 2013. Rad omogućava sagledavanje koristi koje Interpol pruža policijskim i pravosudnim organima uključenim u postupak ekstradicije.

Ključne riječi: Interpol, potjernice, ekstradicija, pritvor.

Uvod

Kulminacija težnji državnih policijskih institucija za oblikovanjem forme međunarodne policijske saradnje, dovela je 1923.g. do osnivanja Međunarodne komisije kriminalističke policije. Na Dvadesetpetom zasjedanju Generalne skupštine u Beču 1956.g., usvojen je novi Statut koji je i danas na snazi. Organizacija je preimenovana u Međunarodnu organizaciju kriminalističke policije - Interpol, pod čijim nazivom je stekla svjetsku slavu.¹ Kao organi Interpola, navedeni u čl. 5.

---

* Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH, nedžad.dilberovic@dkpt.gov.ba.

¹ Deflem, M., (2002) Policing World Society: Historical Foundations of international Police Cooperation. Oxford: University Press. str. 124.

Statuta su: Generalna skuština, Izvršni komitet, Generalni sekretarijat i savjetnici. Generalna skupština je nadležna za donošenje najvažnijih odluka kojima se usmjerava rad Interpola. Na njenom čelu se nalazi generalni sekretar. On zastupa Interpol u kontaktima sa zemljom sjedišta, sa vlastima pojedinih zemalja i međunarodnim organizacijama. Izvršni komitet ima pretežno kontrolnu funkciju, dok su izvršne funkcije uglavnom u nadležnosti Generalnog sekretarijata. Iako navedeni u čl. 5., Nacionalni centralni biro (u daljem tekstu kao NCB) ne mogu se smatrati organima Interpola, obzirom da se radi o legalnim organima država članica, na koje niti jedan organ Interpola nema nadređenu ulogu.² Kao dio strukture Interpola, preko kojih se svakodnevno odvijaju najvažniji poslovi, NCB je od krucijalnog značaja za međunarodnu policijsku saradnju.

Postupak ekstradicije je od samog osnivanja Međunarodne organizacije kriminalističke policije Interpola (u daljem tekstu MOKP), bio najčešća tema rasprava među zemljama članicama. Kritika je upućivana na veći broj uključenih formalnosti, što je usložnjavalo i usporavalo ovaj postupak. Na osnivačkom kongresu Interpola u Beču 1923.g., odlučeno je da policijske snage zemalja učesnica trebaju razviti mjere za ubrzanje postupka ekstradicije.³ Na kasnijim sastancima, nastavilo se sa kritikama ekstradicije kao neadekvatne mjere u borbi protiv međunarodnog kriminala. Postupak nije kritikovan zbog jurisdikcije, nego zbog nedostatka efikasnosti.

Na sastanku održanom 1930.g. MOKP je odlučio da skрати postupak ekstradicije, tako što je zemljama članicama omogućeno da privremeno uhapsu osumnjičena lica, na osnovu podataka objavljenih u izdanjima MOKP-a, čak i u slučaju odsustva međunarodnog sporazuma kojim se reguliše ova mjera.

Potjernice

Jedna od najvažnijih Interpolovih funkcija je da omogući policiji zemalja članica razmjenu informacija o krivičnim djelima i kriminalnim aktivnostima koristeći sistem međunarodnih potjernica. Dostavljene informacije se provjeravaju kako bi se utvrdilo da ne narušavaju član 3. Statuta Interpola, čime se onemogućava poduzimanje bilo kakvih aktivnosti sa aspekta političkog, vojnog, vjerskog ili rasnog pitanja. Ovaj član direktno se primjenjuje i jedan je od najvažnijih u sistemu potjernica.

Postoje difuzne, crvene, plave, zelene, žute, crne i narandžaste potjernice. Difuzne potjernice se raspisuju na zahtjev sudova radi vođenja krivičnog postupka i radi izvršenja pravosnažno izrečene kazne, te na zahtjev kazneno-popravne ustanove u slučaju bjekstva lica sa izdržavanja kazne. Rok trajanja difuznih potjernica je pet godina. Difuzne potjernice raspisuje NCB putem sistema I-24/7 i sam određuje kojim zemljama se upućuje. Zbog brzine raspisivanja, hitnosti i manjeg obima korisnika, češće se koriste difuzne potjernice.

² Babović, B. (1997). Policija u svetskom poretku. Beograd: NEA. str. 151.

³ Supra. vidi bilješku broj. str. 145.

Crvena potjernica se koristi u cilju lociranja radi hapšenja i ekstradicije traženih lica na osnovu naloga za hapšenje. Crvena potjernica nije međunarodni nalog za hapšenje. Izdaju se na bazi važećeg nacionalnog naloga za lišenje slobode ili pravosnažne sudske presude. Veliki broj zemalja priznaje crvenu potjernicu kao dovoljan osnov za lišenje slobode i stavljanje tražene osobe u privremeni ekstradicioni pritvor, pod uslovom da one sadrže sve potrebne informacije, u skladu sa bilateralnim ugovorima i konvencijama o ekstradiciji. U manjem broju zemalja, crvene potjernice su samo sredstvo za identifikovanje i pronalaženje traženih lica. Zahtjevi se šalju u elektronskoj formi i primaju u Generalnom sekretarijatu. Vršiti se procjena sadržaja i donosi se odluka o raspisivanju. Od momenta ubacivanja u ASF bazu⁴, informacija o potjernici dostupna je svim zemljama članicama, koje su povezane sa sistemom. Plava potjernica se koristi za prikupljanje dodatnih informacija o identitetu predmetnog lica ili nezakonitih aktivnosti koje se odnose na krivično djelo. Ova potjernica se primarno koristi u cilju praćenja i lociranja počinitelja krivičnih djela kada odluka o ekstradiciji još nije donesena, kao i za lociranje svjedoka počinjenih krivičnih djela. Plave potjernice često prethode crvenim potjericama. Zelena potjernica se koristi radi dostavljanja upozorenja i operativnih kriminalističkih podataka o licima koja su počinila krivična djela, a postoji vjerovatnoća da će počiniti ista ili slična krivična djela u drugim zemljama. Žuta potjernica se koristi radi lociranja nestalih lica, naročito djece i maloljetnika ili radi identifikacije lica koja nisu u stanju da se identifikuju, na primjer ako lice ima amneziju. Crna potjernica služi za utvrđivanje tačnog identiteta otkrivenih leševa. Narandžasta potjernica služi radi upozorenja policije, javnih institucija i drugih međunarodnih organizacija o potencijalnim prijetnjama, kao što je skriveno oružje, bombe u pošiljkama i o drugim opasnim predmetima ili materijalima.

Crvene i difuzne potjernice sadrže identifikacione i sudske podatke o licima, kao i podatke koji omogućavaju policijskim službenicima uvid o kakvom se bjeguncu radi, npr. da li je nasilan, ovisan o narkoticima i sl. Identifikacione podatke čine kompletni lični podaci (prezime, ime, alias, mjesto i datum rođenja, ime roditelja, državljanstvo), fizički opis (težina, visina, tjelesne karakteristike), fotografija, otisci prstiju, kao i ostale relevantne informacije, kao što su zanimanje, jezici kojima se služi, identifikacioni dokumenti koje posjeduje, itd. Sudski podaci obuhvataju kratak činjenični opis djela, podatke eventualnih saučesnika, krivično djelo za koje je lice optuženo ili osuđeno, maksimalnu kaznu koja se može izreći za krivično djelo, rok zastare za pokretanje krivičnog postupka odnosno rok zastare za izvršenje presude ili rok važenja naloga za hapšenje, podatke o nalogu za hapšenje (datum i broj naloga za hapšenje, naziv sudskog organa i sudije koji je izdao nalog) ili podatke o izrečenoj kazni nadležnog suda i detalje o zemljama od kojih će zemlja koja je raspisala potragu tražiti ekstradiciju predmetnog lica u bjekstvu, te

---

⁴ Automatski sistem za pretraživanje na navedenom portalu, koji se označava kao ASF (Automated Search Facility) uspostavljen je 1991.g. Omogućava zemljama članicama vršenje provjera i dodavanje ili izmjenu unesenih podataka sa njihove strane u bazama podataka.

osiguranje da će ekstradicija biti tražena nakon hapšenja lica, što se obično svodi na izjavu države moliteljice. Prema tome, sadržaj crvenih potjernica ovisi od toga da li se izdaje za bjegunca koji se traži radi krivičnog gonjenja ili odsluženja kazne.

Nakon lišenja slobode traženog lica, vrši se identifikacija lica, potvrđivanje zainteresovanosti nadležnih pravosudnih organa za lice, odnosno suda ili kazneno popravno zavoda. Zatim se obavještavaju pravosudni organi da podnesu formalni zahtjev za ekstradiciju, koji se prosljeđuje posredstvom diplomatskih kanala. Kao rezultat, počinje postupak podnošenja molbe i odobravanja od strane države u kojoj je lice lišeno slobode.

Po odobrenoj ekstradiciji NCB-ovi u međusobnom kontaktu dogovaraju preuzimanje lica, realizaciju dovođenja lica i sprovođenja nadležnom sudu, čime se ispunjava cilj potjernica. Prestankom postojanja osnova za raspisivanje potjernica, dostavlja se obustava potjernice. Obustava sadrži dio koji se odnosi na identifikacione podatke traženog lica i drugi dio, u kojem se navodi razlog obustave, kao npr. uspješno realizirana ekstradicija, istek roka važenja naloga za hapšenje itd.

Mnogi smatraju da je glavna uloga Interpola u procesu ekstradicije da obavijesti njene zemlje članice, putem izdavanja crvene ili difuzne potjernice za licem koje se traži na međunarodnom nivou povodom izdatog naloga za hapšenje od strane nadležnog organa. Međutim, crvene i difuzne potjernice, koje se objavljuju od strane Generalnog sekretarijata na zahtjev NCB-a, nisu od koristi samo policijskim službama, nego se mogu smatrati i kao informacija za sudske organe nadležne za odlučivanje o eventualnom hapšenju traženog lica u cilju ekstradicije.

Generalni sekretarijat Interpola permanentno preduzima mjere za poboljšanje efikasnosti crvenih potjernica, posebno osiguranjem njene veće pravne vrijednosti naspram difuzne poruke kojom se traži hapšenje nekog lica u cilju ekstradicije. Krajnji cilj ovih mjera je modernizacija cjelokupnog sistema crvenih potjernica.

Interpol kao sredstvo komunikacije

Raspisivanjem potjernice ne iscrpljuje se uloga Interpola u postupku ekstradicije. Interpol može biti korišten i za slanje zahtjeva za privremeno hapšenje. Nekoliko međunarodnih instrumenata vezanih za ekstradiciju naglašava da zahtjevi za privremeno hapšenje mogu biti proslijeđeni kanalima Interpola.

Prema čl. 10. st. 3. Okvirne odluke o Evropskom nalogu za hapšenje (u daljem tekstu kao ENH) i postupku predaje, ENH se može poslati kanalima Interpola.⁵ Ova odredba dobiva na značaju, ako se ima u vidu da su sve države članica EU, istovremeno članice Interpola, te samim tim imaju mogućnost upotrebe Interpolovog telekomunikacijskog sistema I-24/7.

---

⁵ Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European Arrest Warrant and the surrender procedure between the Member States of the European Union. Dostupno na <http://eur-lex.europa.eu>

Treba naglasiti da postoje i druge regionalne konvencije koje navode ulogu Interpolu u postupku ekstradicije. Prema članu 22. st.3. Konvencije o ekstradiciji usvojenoj od strane zemalja članica ECOWAS (Economic Community of Western African States), zahtjev za privremeno hapšenje će se proslijediti ili diplomatskim kanalima ili direktno poštom, telegrafom ili preko Međunarodne organizacije kriminalističke policije (Interpol), ili na bilo koji drugi način koji omogućava pisani dokaz ili koji je usvojen od strane zamoljene države.⁶ U čl. 4. st. 1. Ugovora o predaji bjegunaca među državama Komonvelta zaključenog 1966.g., istaknuta je uloga Interpolu u prosljeđivanju zahtjeva za privremeno hapšenje.

Uloga Interpolu u prosljeđivanju zahtjeva za privremeno hapšenje je takođe navedena u bilateralnim ugovorima o ekstradiciji. Francuska je npr. 1988.g. zaključila dva bilateralna ugovora u kojima je posebno navedena uloga Interpolu. Jedan je ugovor sa Kanadom (član 13. st. 1.), a drugi je ugovor sa Australijom (član 9.1.tačka b). Takođe, prema članu 10. st. 1. Konvencije o ekstradiciji zaključene između Belgije i SAD-a iz 1987.g. i članu 13.st 2. Sporazuma o ekstradiciji između Brazila i Italije, iz 1989.g., kanali Interpolu mogu biti korišteni za prosljeđivanje zahtjeva za privremeno hapšenje. U ugovorima o ekstradiciji koje je zaključila Bosna i Hercegovina sa zemljama u okruženju, takođe se navodi da se u hitnim slučajevima molbe i obavještenja mogu dostavljati preko Međunarodne organizacije kriminalističke policije – Interpolu.

UN su 1990.g. izradile model ekstradicionog ugovora, kako bi pomogle zemljama članicama koje žele da pregovaraju i zakluče bilateralne ugovore o ekstradiciji. Član 9. st. 1., koji se odnosi na privremeno hapšenje, ukazuje na bitnu ulogu Interpolu u prosljeđivanju ovih zahtjeva: "U slučaju hitnosti, država moliteljica može tražiti privremeno hapšenje, prije slanja zahtjeva za ekstradiciju. Privremeno hapšenje će se tražiti preko sredstava Interpolu, poštom, telegrafom ili pomoću drugog sredstva koje ostavlja pisani trag."⁷ Ovo znači da će sve zemlje koje implementiraju državni zakon o ekstradiciji na osnovu modela UN-a, izričito navesti ulogu Interpolu u prosljeđivanju zahtjeva za ekstradiciju.

U nekim državnim zakonima o ekstradiciji posebno se navodi upotreba Interpolovih kanala za prosljeđivanje zahtjeva za privremeno hapšenje. Npr. prema čl. 4. st. 3. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima BiH⁸, zamolnice za međunarodnu pravnu pomoć mogu se u hitnim slučajevima dostavljati i primati posredstvom Međunarodne organizacije kriminalističke policije Interpolu. Drugi takav primjer je Zakon o ekstradiciji Andore od 28.1.1996.g., usvojen nakon ratifikacije Evropske konvencije o ekstradiciji. U članu 6. ovog zakona, Interpol se navodi kao sredstvo prosljeđivanja zahtjeva za privremeno hapšenje. U članu 45. argentinskog Zakona o međunarodnoj saradnji u krivičnim stvarima, od 13.01.1997.g., navodi se da se zahtjevi za privremeno hapšenje mogu slati

⁶ Economic Community of West African states (ECOWAS) convention on Extradition. Dostupno na: Izvor internet: http://www.iss.co.za/af/regorg/unity_to_union/pdfs/ecowas/4ConExtradition.pdf

⁷ Izvor Internet: <http://www.interpol.int/>

⁸ Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima, Sl. glasnik BiH 53/09 i 58/13.

diplomatskim kanalima ili kanalima Interpola.⁹

Nakon što je elaborirana uloga Interpola pri prosljeđivanju zahtjeva za privremeno hapšenje, pojasnit će se forma ovih zahtjeva. Postavlja se pitanje koju formu treba da zadovolje ovi zahtjevi i da li crvena potjernica takođe može predstavljati validan zahtjev za privremeno hapšenje?

Crvena potjernica kao zahtjev za privremeno hapšenje

Zahtjev za privremeno hapšenje ne treba miješati sa zahtjevom za ekstradiciju. Zahtjev za ekstradiciju je službeni dokument poslan od jedne države drugoj državi, obično diplomatskim kanalima, kojim se od zamoljene države traži da izruči lice pronađeno na njenom teritoriju, radi suđenja za izvršeno krivično djelo ili radi odsluženja krivične sankcije.

Zahtjev za ekstradiciju se prosljeđuje sa svim neophodnim dokumentima koji omogućavaju zamoljenoj državi donošenje odluke kojom se zahtjev dopušta ili ne dopušta, uzimajući u obzir državne zakone i međunarodne obaveze utvrđene konvencijama ili bilateralnim sporazumima o ekstradiciji. Zamoljena država koristi ove dokumente kako bi provjerila da li su ispunjeni svi uslovi za dopuštanje ekstradicije. Tom prilikom se obično utvrđuje da li su ispunjene sljedeće pretpostavke: da li je traženo lice njen državljanin, da li je krivično djelo doneseno iz političkih motiva, da li je krivično djelo takođe kažnjivo prema njenom krivičnom zakonu (načelo dvostruke kažnjivosti), da li je traženom licu već suđeno po istom krivičnom djelu (non bis in idem), da li je precizno određeno da će se traženom licu suditi samo za krivična djela navedena u zahtjevu za ekstradiciju (načelo specijaliteta), te da li će traženo lice biti osuđeno na smrtnu kaznu. Zahtjev za privremeno hapšenje je dokument kojim država moliteljica traži hapšenje lica u bjekstvu, prije službeno poslanog zahtjeva za ekstradiciju, te stoga, sadrži manje podataka nego zahtjev za ekstradiciju. On ne zamjenjuje ovaj zahtjev, ali ispunjava uslove za njegovo slanje. Za razliku od zahtjeva za ekstradiciju, zahtjevi za privremeno hapšenje ne moraju se slati diplomatskim kanalima. Generalno je prihvaćeno da se mogu slati na bilo koji način koji ostavlja pisani trag.

Privremeno hapšenje znači da lice može biti stavljeno u pritvor za relativno duži period, do ekstradicije: do 60 dana prema Okvirnoj odluci o ENH i postupku predaje između zemalja članica, 20 dana pod uslovima ECOWAS Konvencije o ekstradiciji, 60 dana pod uslovima Među-američke konvencije o ekstradiciji, 30 do 60 dana pod uslovima Arapske konvencije o uzajamnoj pomoći u pravnim stvarima. Nakon isteka ovog perioda, lice se pušta na slobodu.

Privremeno hapšenje je stoga period tokom kojeg se lice drži u pritvoru, do donošenja odluke zamoljene države o zahtjevu za ekstradiciju podnesenog od strane države moliteljice. Ekstradicioni pritvor se razlikuje od istražnog pritvora. Pod normalnim okolnostima, odluka za stavljanje u privremeni pritvor ne može biti donesena od strane policijskog organa koji je locirao traženo lice, već ta odluka

---

⁹ Supra. vidi bilješku broj 7.

mora biti donesena od strane nadležnih sudskih organa zamoljene države, koje temelji svoju odluku na podacima obezbjeđenim od policije.

Zahtjevi za privremeno hapšenje nisu automatski izvršni u zamoljenoj državi. Sudija kome je podniet zahtjev za privremeno hapšenje je taj koji odlučuje da li će prihvatiti zahtjev, te na osnovu relevantnih državnih zakona, izdati nalog za hapšenje, validan na cijelom teritoriju države. Drugim riječima, lice koje je predmet zahtjeva za privremeno hapšenje ne može biti držan u pritvoru, osim ukoliko nije izdat nalog za hapšenje od strane nadležnog sudije države u kojoj je lice pritvoreno.

Interpol omogućava svojim zemljama članicama slanje crvenih potjernica, koje se koriste kako bi se prosljedili podaci naloga za hapšenje države moliteljice drugim državama, te kojim se traži hapšenje bjegunca u cilju ekstradicije. Svaka crvena potjernica se objavljuje od strane Generalnog sekretarijata na arapskom, engleskom, francuskom i španskom jeziku, a na zahtjev NCB-a države članice koji ispunjava odgovarajući formular (Red notice application form - Publication of an international wanted notice with a view to arrest and extradition).¹⁰

Crvena potjernica, koja se obavezno temelji na validnom nalogu za hapšenje ili sudskoj odluci izdatoj od strane zemlje, sadrži sve podatke koji se obično nalaze u zahtjevu za privremeno hapšenje.

Kako je već ranije istaknuto, većina država članica prihvata crvenu potjernicu kao validan zahtjev za privremeno hapšenje, čime postupak ekstradicije dobiva na efikasnosti i brzini. Unutar ove grupe država, natpolovična većina dodatno uslovljava prihvatanje crvene potjernice kao zahtjeva za privremeno hapšenje, postojanjem veze sa državom moliteljicom na bazi bilateralnog ugovora o ekstradiciji ili konvencije o ekstradiciji. Ostale države prihvataju crvenu potjernicu, čak i ako ne postoji veza sa državom moliteljicom uspostavljena bilateralnim ugovorom o ekstradiciji ili konvencijom o ekstradiciji, ali uz uslov da je država moliteljica članica Interpolu i da potjernica sadrži sve potrebne podatke.

U državama članicama u kojima nije moguće privremeno uhapsiti lice na osnovu crvene potjernice, poput Velike Britanije, Irske, SAD-a, Japana i Rusije, crvena potjernica se prihvata kao zahtjev za lociranje lica, koje se, u slučaju pronalaska od strane policije, kratkotrajno pritvara. U tom trenutku, potrebno je dostaviti zahtjev za privremeno hapšenje nadležnim sudskim organima, kako bi se mogla donijeti odgovarajuća odluka. Razlozi neprihvatanja leže u zakonskim ograničenjima ovih država.

Ekstradicioni postupak u slučaju kada se crvena potjernica ne smatra validnim zahtjevom za ekstradiciju se odvija na sljedeći način. Nakon prijema crvene potjernice, ista se prosljeđuje policijskim organima širom zemlje. U slučaju lociranja traženog lica, može se eventualno odrediti pritvor bez sudskog naloga u trajanju od nekoliko sati. Nakon razmjene informacija posredstvom NCB-ova, o navedenom se upoznaje nadležni sudski organ, koji odlučuje o eventualnom slanju zahtjeva za privremeno hapšenje. Postavlja se pitanje da li opisani postupak može biti završen tokom pritvora određenog nad licem od strane policije? Nije realno

---

¹⁰ Supra. vidi bilješku broj 7.

očekivati da zamoljena država primi zahtjev za privremeno hapšenje u kratkom vremenskom periodu, usljed čega se pritvoreno lice pušta na slobodu.

S druge strane, ukoliko je crvena potjernica prihvaćena kao validan zahtjev za privremeno hapšenje, sudski organ u zemlji koja primi zahtjev, može na osnovu tog zahtjeva odlučiti da li bjegunac treba biti privremeno uhapšen u slučaju pronalaska od strane policije. U tom slučaju, NCB države moliteljice će biti obavješten da je bjegunac uhapšen i da ekstradicioni postupak može biti pokrenut, sa osiguranjem da će traženo lice biti pritvoreno za relativno duži period.

Crvena potjernica se izdaje samo na osnovu validnog naloga za hapšenje ili sudskog naloga. Stoga, mora se smatrati kao dokument namijenjen i za policijske i za sudske organe. Crvenu potjernicu treba prihvatiti kao validan zahtjev za privremeno hapšenje, osim u onim državama, čije zakonodavstvo izričito isključuje takvu mogućnost.

Ukoliko se crvena potjernica prihvata kao zahtjev za privremeno hapšenje, mora sadržavati sve podatke neophodne za tu svrhu. Stoga, Generalni sekretarijat objavljuje crvene potjernice samo ukoliko je NCB države moliteljice dostavio sve podatke, koji omogućavaju policijskim i sudskim organima preduzimanje odgovarajućih mjera. Naprijed izneseno podrazumijeva da će Generalni sekretarijat prije pripreme crvene potjernice za prevod, štampanje i objavu, tražiti od NCB-a sve dodatne podatke koji eventualno nisu navedeni u zahtjevu za izdavanje crvene potjernice. U određenim slučajevima, Generalni sekretarijat može odbiti objavljivanje crvene potjernice ukoliko dostavljeni podaci nisu potrebni policijskim i sudskim organima. Ovo je jedini način da se osigura prihvatanje crvene potjernice kao zahtjeva za privremeno hapšenje.

Prilikom vršenja provjera zahtjeva za izdavanje crvenih potjernica, Generalni sekretarijat će takođe utvrditi saglasnost sa čl. 3. Statuta Interpola, kojim se zabranjuje bilo koja intervencija u slučajevima političke, vojne, vjerske ili rasne prirode. Pitanje tumačenja i primjene čl. 3 Statuta je u nadležnosti generalnog sekretara, što ukazuje na političku ulogu nosioca ove pozicije.¹¹ Plava potjernica omogućava policiji u drugim zemljama prijem podataka o licu koje se smatra međunarodnim prestupnikom. Ovom potjernicom, od NCB-a se traži dostava svih dodatnih raspoloživih podataka o licu, kao što su kompletni lični podaci, podaci o eventualnim ranijim kriminalnim aktivnostima, sadašnje mjesto boravka itd. Plave potjernice su namijenjene više za policiju, nego za sudske organe, te je posljedično prikladnije koristiti plavu potjernicu u slučaju kada se ne traži preduzimanje odgovarajućih mjera od strane sudskih organa. U slučaju lociranja lica za kojim je raspisana plava potjernica, zemlja koja je tražila objavu te potjernice može poslati zemlji u kojoj je lice locirano, zahtjev za privremeno hapšenje i zahtjev za ekstradiciju.

Kada je usvojen princip da se crvena potjernica prihvata kao zahtjev za privremeno hapšenje, postoji nekoliko praktičnih mjera koje treba preduzeti u cilju jačanja te pozicije. Od presudnog značaja je dostava kompletnih podataka naloga za

---

¹¹ Masleša, R., (1999) Policija – Organizacija i funkcioniranje u demokratskom društvu. Sarajevo: Fakultet kriminalističkih nauka Masleša, R. str. 205.

hapšenje (broj, datum i mjesto izdavanja, naziv sudskog organa koji je izdao nalog sa eventualnim brojem faxesa, ime sudije koji je izdao nalog), obzirom da upravo ova informacija čini crvenu potjernicu validnim pravnim dokumentom, jer dokazuje sudskim organima zemlje u kojoj je bjegunac lociran, da je zahtjev izdat od strane sudskog organa zemlje moliteljice. Zbog ove činjenice, Generalni sekretarijat Interbola zadržava kopije naloga za hapšenje dostavljenih u prilogu crvenih potjernica, a kako bi ih prosljedili državi članici na njen zahtjev. Sudski organi pri odlučivanju o zahtjevu za privremeno hapšenje najviše se oslanjaju na podatke postojećeg naloga za hapšenje.

Od NCB-a se traži da pošalje Generalnom sekretarijatu zahtjev za izdavanje crvene potjernice, što je prije moguće, nakon unosa svih potrebnih podataka, zajedno sa kopijom naloga za hapšenje na originalnom jeziku ukoliko nije preveden na jedan od četiri službena jezika Generalnog sekretarijata. Ukoliko NCB zaista dostavi sve potrebne podatke tražene zahtjevom za izdavanje crvene potjernice, može biti siguran da će Generalni sekretarijat objaviti traženu crvenu potjernicu, naravno nakon provjere saglasnosti zahtjeva sa čl. 3. Statuta, te provjere uključenosti podataka koji potjernici daju vrijednost validnog zahtjeva za privremeno hapšenje. Očigledno je da difuzni zahtjev za hapšenje bjegunca u cilju ekstradicije ne može imati istu pravnu snagu kod sudskih organa kao crvena potjernica, koja je više formalna i često navodi više podataka. Treba imati na umu da crvena potjernica ima veću vrijednost od difuzne potjernice, obzirom da se crvena potjernica raspisuje na četiri jezika, ima uvijek istu formu i sadrži sve podatke koji je čine validnim zahtjevom za privremeno hapšenje. Pri raspisivanju potjernice, potrebno je da se navedu zemlje od kojih će ekstradicija biti tražena. Ovo se dokazalo kao neophodno, jer crvena potjernica pruža više mogućnosti da se prihvati kao validan zahtjev za privremeno hapšenje, ukoliko je zemlja u kojoj je bjegunac lociran, povezana konvencijom o ekstradiciji ili sporazumom sa zemljom moliteljicom. U tim slučajevima, ekstradicija će biti moguća, u skladu sa uslovima navedenim u odnosnoj konvenciji ili sporazumu.

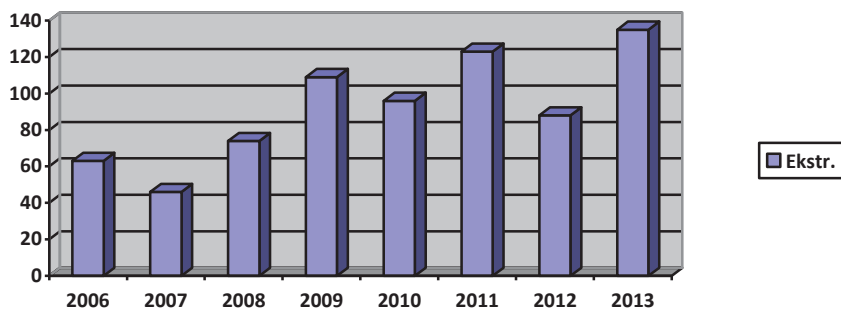
Od NCB-a se traži objava plave prije nego crvene potjernice kada postoji sumnja da će ekstradicija biti tražena, obzirom da je cilj plave potjernice dobivanje dodatnih informacija o licu, uključujući i podatke o njegovom trenutnom mjestu boravka. Ovo ne isključuje mogućnost naknadnog slanja zahtjeva za privremeno hapšenje u slučaju lociranja odnosno lica. Kada NCB traži objavu potjernice, treba oprezno da izabere između crvene ili plave. Ukoliko postoji sumnja da će zemlja tražiti ekstradiciji, npr. jer je zaključila mali broj ugovora o ekstradiciji, NCB treba da traži objavu plave potjernice tražeći lociranje lica, prije nego crvene potjernice, koja obično prethodi zahtjevu za ekstradiciju. Izdavanje plave potjernice ne sprečava zemlju od traženja ekstradicije bjegunca u slučaju njegovog pronalaska, ukoliko smatra da može legalno tražiti ekstradiciju od zemlje u kojoj je locirano lice. Treba napraviti jasnu razliku između crvene potjernice i plave potjernice, kojom se od zemalja članica traži lociranje lica i dostava podataka o njemu, a što će dati dodatnu težinu pravnoj vrijednosti crvene potjernice kao validnog zahtjeva za

privremeno hapšenje.

Podrška operativnom radu

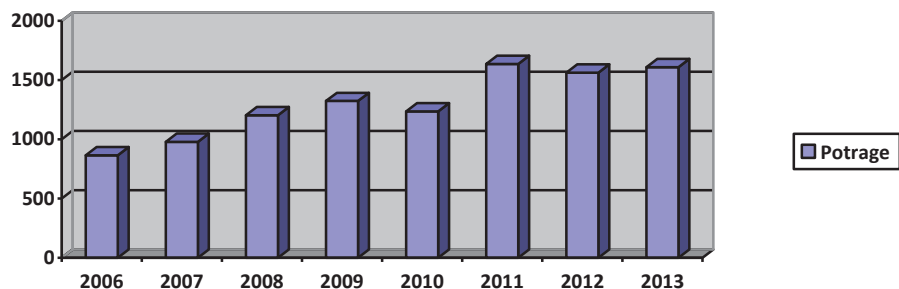
Službenici Interpola pružaju i podršku operativnom radu policijskih službenika, zaduženih po zahtjevu nadležnih pravosudnih organa, za preuzimanje lica prilikom ekstradicije. S tim u vezi, Interpol dogovara mjesto, datum, vrijeme preuzimanja, put kretanja, sredstvo prevoza, broj lica za pratnju itd. U Bosni i Hercegovini npr., Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine obavještava Interpol Sarajevo¹² o dopuštenosti zahtjeva za ekstradiciju. Zatim, Interpol Sarajevo obavlja dogovor sa Interpolom odnosno države, nakon čega Granična policija Bosne i Hercegovine, pristupa realizaciji ekstradicije. Interpol Sarajevo naknadno obavještava Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine o obavljenoj ekstradiciji.

Grafikon 1 prikazuje omjer realizovanih ekstradicija iz stranih zemalja u Bosnu i Hercegovinu i obratno u periodu 2006 - 2013, od strane službenika NCB Interpola Sarajevo. U navedenom periodu realizovano je ukupno 735 ekstradicija. Prosječno se svake godine realizuje oko 90 ekstradicija. Najviše ekstradicija je realizovano u 2013. godini (135), a najmanje 2007. godine (46).

Grafikon 1. Broj ekstradicija u periodu 2006 - 2013

¹² Interpol Sarajevo se nalazi u sastavu Sektora za međunarodnu operativnu policijsku saradnju Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH

Grafikon 2. Broj obrađenih i na teren dostavljenih zahtjeva za raspisivanje difuznih potjernica u periodu 2006 - 2013

Grafikon 2 prikazuje omjer obrađenih i na teren dostavljenih zahtjeva za raspisivanje difuznih potjernica, kako zahtjeva upućenih od strane domaćih pravosudnih organa, tako i zahtjeva NCB-a Interbola drugih zemalja članica, od strane službenika NCB Interbola Sarajeva. U navedenom periodu obrađeno je i na teren dostavljeno 10.407 zahtjeva za raspisivanje difuznih potjernica. Prosječno se svake godine obradi i na teren dostavi oko 1300 zahtjeva za raspisivanje difuznih potjernica. Najviše obrađenih i na teren dostavljenih zahtjeva za raspisivanje difuznih potjernica, bilo je u 2011. godini (1636), a najmanje 2006. godine (864).

Zaključak

Kao najveća svjetska međunarodna policijska organizacija sa 190 zemalja članica, Interbol olakšava prekograničnu policijsku saradnju i pomaže svim službama nadležnim za suzbijanje kriminaliteta. Putem vlastitog sistema potjernica, Interbol ima značajnu ulogu u postupku ekstradicije. Crvene potjernice, koje se objavljuju od strane Generalnog sekretarijata na zahtjev NCB-a, ne treba smatrati samo kao informaciju poslanu policijskim službama, već i kao informaciju za sudske organe nadležne za odlučivanje o eventualnom hapšenju traženog lica u cilju ekstradicije.

Od NCB-a se traži objava plave prije nego crvene potjernice kada postoji sumnja da će ekstradicija biti tražena, obzirom da je cilj plave potjernice dobivanje dodatnih informacija o licu, uključujući i podatke o njegovom trenutnom mjestu boravka. Ovo ne isključuje mogućnost naknadnog slanja zahtjeva za privremeno hapšenje u slučaju lociranja odnosno lica. Crvena potjernica izdaje se samo na osnovu validnog naloga za hapšenje ili sudskog naloga. Stoga, mora se smatrati kao dokument namijenjen i za policijske i za sudske organe. Crvenu potjernicu treba prihvatiti kao validan zahtjev za privremeno hapšenje, osim u onim državama, čije zakonodavstvo izričito isključuje takvu mogućnost. Interbol je značajan i kao

sredstvo komunikacije između policijsko-pravosudnih organa dvaju država prilikom ekstradicije. Ova uloga potvrđena je u većem broju multilateralnih konvencija o ekstradiciji, bilateralnih sporazuma, kao i unutrašnjih zakona o ekstradiciji kod pojedinih država. Primjera radi, u Okvirnoj odluci o Evropskom nalogu za hapšenje i postupku predaje, predviđena je mogućnost slanja ENH kanalima Interpola.

Po odobroj ekstradiciji NCB-ovi u međusobnom kontaktu pristupaju preuzimanju lica, realizaciji dovođenja lica i sprovođenja nadležnom sudu, čime se ispunjava cilj potjernica. U Bosni i Hercegovini, sami čin predaje odnosno preuzimanja lica prilikom ekstradicije, a nakon donošenja rješenja o dopuštenosti, Interpol Sarajevo vrši u koordinaciji sa Graničnom policijom BiH i Sudskom policijom na unutrašnjem planu, a sa Interpolom odnosne države na vanjskom planu. Putem Interpola odvija se ne samo sva komunikacija sa pripadnicima policija stranih država u cilju preuzimanja lica, nego i komunikacija sa stranim pravosudnim organima. Na osnovu prezentiranih podataka, opravdano se može pretpostaviti da Interpol olakšava korespondenciju, komunikaciju i koordinaciju između strana u postupku ekstradicije.

Literatura

1. Anderson, M., (1989) *Policing the World: Interpol and the Politics of International Police Cooperation*. Oxford: Clarendon Press.
2. Babović, B., (1997) *Policija u svetskom poretku*. Beograd: NEA.
3. Babović, B., (1986) *Međunarodnopravni status Interpola*, Beograd, JRMP, br. 2-3.
4. Deflem, M., (2002) *Policing World Society: Historical Foundations of international Police Cooperation*. Oxford: University Press.
5. Masleša, R., (1999) *Policija – Organizacija i funkcioniranje u demokratskom društvu*. Sarajevo: Fakultet kriminalističkih nauka.
6. *Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima*, Sl. glasnik BiH 53/09 i 58/13
7. <http://www.interpol.int/>
8. http://www.iss.co.za/af/regorg/unity_to_union/pdfs/ecowas/4ConExtradition.pdf
9. <http://eur-lex.europa.eu>.

INTERPOL'S ROLE IN EXTRADITION PROCEDURE

Nedžad Dilberovic

Abstract:

The aim of this paper is to explain International Criminal Police Organisation - Interpol's role in extradition procedure. The paper stressed out significant Interpol's contribution to highly sensitive extradition procedure, primarily through enabling of communication, coordination and assistance in decision making process. Prior to presentation of its role, structure of this organisation has been shortly given. Interpol's role in extradition procedure has been mainly considered under the auspice of search notices. International notices system has been described in detail, as one of the most important functions of Interpol, which create a frame inside of which police from all around the world can collect relevant data in order to locate, put into extradition custody and extradite persons, wanted for criminal procedure pending or imprisonment sentence serving. In this regard, special attention has been given to red notices. At the end, statistical data are shown regarding number of extraditions, and number of processed requests for diffusions notices, realised by Interpol Sarajevo officers in the period from 2006 – 2013. The paper provides possibility for an overview of benefits Interpol offers to police and judicial bodies involved in extradition procedure.

Key words: Interpol, search notices, extradition, custody .